

Nr 450

Av fru **Kristensson**, om skilda avgöranden i brottmål i skuldfrågan och påföljdsfrågan.

I mål om skadestånd kan ett avgörande om skyldighet att utge skadestånd genom tillämpning av institutet mellandom vinna laga kraft fristående från frågan om skadeståndets belopp. I brottmål är det inte möjligt att på motsvarande sätt skilja skuld och straff. Även om underrätten på ett tidigt stadium skulle kunna ta ställning till frågan huruvida den åtalade begått en gärning, kan det icke bli ett rättskraftigt avgörande i denna del förrän slutlig dom omfattande även påföljden vunnit laga kraft. Detta förhållande har uppenbara nackdelar.

För att domstol skall kunna besluta om rättspsykiatrisk undersökning i brottmål fordras att den tilltalade erkänt gärningen eller övertygande bevisning förebragts att han begått den. Detta betyder att det ofta behövs en fullständig huvudförhandling före beslutet. När undersökningen väl är gjord — och det tar som bekant ofta mycket lång tid — skall ny huvudförhandling hållas, och domstolen har att på nytt ta ställning till skuldfrågan. Även om vissa förenklingar är medgivna i fråga om bevisningens förebringande innebär denna dubbling en avsevärd olägenhet. Det vore önskvärt om domstolen redan i samband med beslut om rättspsykiatrisk undersökning kunde ge dom i skuldfrågan. Detta avgörande skulle naturligtvis kunna överklagas för sig. Den beslutade undersökningen bör emellertid kunna fullföljas även medan skuldfrågan behandlas av överrätt, såvida ej särskilda skäl föranleder ändring av beslutet.

I brottmål är det ytterst vanligt att talan mot underrätts dom fullföljes endast beträffande påföljden eller vid objektiv kumulation endast beträffande visst eller vissa brott. Starka praktiska skäl talar för att handläggningen skall kunna helt koncentreras till de yrkanden som framställts i vadeinlagen. Med nuvarande regler kan dock läget bli sådant att vid huvudförhandling bevisning i skuldfrågan förebringas beträffande gärning för vilken ansvar ej bestritts under förberedelsen. Enligt 51 kap. 24 § rättegångsbalken får visserligen vadekärande icke ändra sin talan att gälla annan gärning än den som avses i vadeinlagen. När såsom vanligen är fallet gemensam påföljd givits för alla brott som omfattas av underrätts dom anses hovrätten enligt mångas uppfattning kunna bli tvungen att vid huvudförhandling höra och pröva bevisning om alla brott, även om den tilltalade i vadeinlagen bara yrkar ändring i påföljden eller att bli frikänd beträffande endast ett av brotten.

Om avgörande i själva skuldfrågan vinner laga kraft utan hinder av att talan fullföljts beträffande påföljden, skulle uppenbarligen förfarandet i överrätt i många mål förenklas högst väsentligt. Det synes knappast kunna hävdas att rättssäkerheten skulle behöva komma i fara om en sådan ordning infördes. Åtalade personer har numera så stora möjligheter att få kompetenta försvarare att deras intressen kan förväntas bli iakttagna i erforderlig utsträckning.

Åberopande det anförda hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning syftande till att möjliggöra att i brottmål skilda avgöranden meddelas i skuldfrågan och påföljdsfrågan.

Stockholm den 27 januari 1969

Astrid Kristensson (m)
